

Σχολικός εκφοβισμός

Εκφοβισμός στο σχολείο: κοινωνικό φαινόμενο σε εξέλιξη.

Το φαινόμενο «μπούλινγκ» ή εκφοβισμού ή θυματοποίησης ενός παιδιού, όπως προτιμούν να το ονομάζουν οι Ευρωπαίοι, φυσικά γεννιέται μέσα στα σχολεία. Όπως εξηγεί, μάλιστα, μιλώντας στο www.healthview.gr ο Αναπληρωτής Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής κ. Ιωάννης Τσιάντης, «ο εκφοβισμός αποτελεί μορφή επιθετικής συμπεριφοράς που εμφανίζεται κυρίως στη σχολική πραγματικότητα με σοβαρές επιπτώσεις για την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου και τη διαδικασία της μάθησης». Ως πρόεδρος, μάλιστα της Εταιρείας Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (ΕΨΥΠΕ), ο κ. Τσιάντης διακρίνει ότι η επιθετική συμπεριφορά μεταξύ μαθητών εκδηλώνεται όλο και πιο συχνά, όλο και πιο βίαια στα ελληνικά σχολεία.

www.healthview.gr : Μπορεί να υποθέσει κανείς ότι η θυματοποίηση ενός παιδιού, αυτό που οι Αμερικανοί ονομάζουν «μπούλινγκ», έχει διάφορες μορφές;

Ιωάννης Τσιάντης : Πράγματι... Κατ' αρχήν έχουμε τον λεκτικό εκφοβισμό, όπως πειράγματα, βρίσιμο, ειρωνική συμπεριφορά, απειλές, διάδοση φημών. Φυσικά έχουμε και σωματικό εκφοβισμό, χτυπήματα, σπρώξιμο, σεξουαλική παρενόχληση, χειρονομίες. Επίσης, έχουμε κοινωνικό εκφοβισμό, όπως αποκλεισμό του παιδιού από τη συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες, σε παρέες, παιχνίδια κ.α. Και βέβαια, έχουμε εκφοβισμό μέσα από τα κινητά τηλέφωνα και το διαδίκτυο, τον λεγόμενο ηλεκτρονικό εκφοβισμό.

www.healthview.gr : Πόσο συχνό είναι το φαινόμενο του εκφοβισμού στην Ελλάδα και ποιοι «πρωταγωνιστούν», είτε ως θύτες είτε ως θύματα;

Ιωάννης Τσιάντης : Όπως προκύπτει από τα διεθνή, κυρίως, δεδομένα, το 15% των μαθητών έχουν βιώσει συμπεριφορές εκφοβισμού, οι οποίες παρατηρούνται συχνότερα στα σχολεία στις ηλικίες από 8 έως 15 χρόνων. Τα αγόρια ασκούν σε μεγαλύτερο ποσοστό σωματική βία, ενώ τα κορίτσια εμπλέκονται κυρίως σε περιστατικά λεκτικού εκφοβισμού. Στην ελληνική πραγματικότητα επιδημιολογικές έρευνες έχουν δείξει ότι το φαινόμενο του εκφοβισμού είναι ένα ζήτημα που πλήττει περίπου 1 στα 10 παιδιά. Είναι ενδιαφέρον, μάλιστα, να αναφερθεί ότι στην Ελλάδα παρατηρείται δραματική αύξηση του ποσοστού των παιδιών που υφίστανται εκφοβισμό στο σχολείο, από τη μια τάξη στην άλλη.

www.healthview.gr : Πώς μπορούμε να καταλάβουμε εάν ένα παιδί πέφτει συχνά θύμα εκφοβισμού;

Ιωάννης Τσιάντης : Το παιδί θύμα έχει περισσότερο άγχος, ανασφάλεια, ενώ είναι συνήθως ήσυχος. ευαίσθητο και παραμένει σιωπηλό νι' αυτό που του συμβαίνει. Έχει μια αρνητική

στάση προς τη βία. Έχει, επίσης, χαμηλή αυτοεκτίμηση, κλαίει εύκολα και δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Τα παιδιά που πέφτουν θύματα βίας μπορεί να εμφανίζουν κατάθλιψη, να διακατέχονται από ιδέες αυτοκτονίας, ανασφάλεια, άγχος, ψυχοσωματικές εκδηλώσεις, άρνηση να πάνε σχολείο, μαθησιακά προβλήματα και δυσκολίες προσαρμογής.

www.healthview.gr : Αντιστοιχώς, πώς μπορούμε να καταλάβουμε εάν ένα παιδί λειτουργεί ως θύτης, εκφοβίζοντας άλλα παιδιά;

Ιωάννης Τσιάντης : Τα παιδιά θύτες νιώθουν την ανάγκη να κυριαρχούν και να ελέγχουν τον άλλον. Φαίνεται να ικανοποιούνται από την πρόκληση πόνου και αδιαφορούν για τα θύματα τους. Είναι παιδιά με χαμηλή σχολική επίδοση και προσπαθούν να ελέγχουν τον άλλον με εκδηλώσεις βίαιης συμπεριφοράς. Τα παιδιά αυτά μπορεί να εκδηλώσουν, επίσης, παραβατική συμπεριφορά, που μπορεί αργότερα στην ενηλικίωση να εξελιχθεί σε εγκληματικότητα.

www.healthview.gr : Πώς μπορεί να ελεγχθεί το φαινόμενο του «μπούλινγκ» σε κεντρικό επίπεδο, αν όχι από τις ίδιες τις οικογένειες των μαθητών;

Ιωάννης Τσιάντης : Λόγω του ότι το φαινόμενο του εκφοβισμού και της θυματοποίησης (bullying) παίρνει διαρκώς αυξανόμενες διαστάσεις στην Ελλάδα, η Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου εφαρμόζει από το 2006 Ευρωπαϊκό Διακρατικό ερευνητικό πρόγραμμα σε Δημοτικά σχολεία στην Αθήνα και σε Γυμνάσια της Θεσσαλονίκης. Το πρόγραμμα έχει ως στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών, των γονιών και των μαθητών και επιχειρεί να προτείνει κατευθυντήριες οδηγίες με στόχο την πρόληψη του «μπούλινγκ».

www.healthview.gr : Υπήρξαν θετικά συμπεράσματα από την εφαρμογή του προγράμματος;

Ιωάννης Τσιάντης : Οι μαθητές στην Ελλάδα μετά την εφαρμογή του προγράμματος, ανέφεραν ότι έγιναν περισσότερο ικανοί να μιλήσουν για τα περιστατικά της βίας στους εκπαιδευτικούς και τους γονείς και τους συμμαθητές τους και έγιναν πιο ικανοί να αντιμετωπίζουν την επιθετικότητα των άλλων παιδιών. Οι εκπαιδευτικοί, επίσης, αναγνώρισαν την ανάγκη τους για περισσότερη εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση καθώς και υποστήριξη για την εφαρμογή του προγράμματος πρόληψης στα σχολεία τους. Το πρόγραμμα προώθησε τις αρχές για καλύτερη επικοινωνία μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών και γονιών και σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων και των αναγκών των μαθητών, έτσι ώστε εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς να συμβάλλουν όλοι για ένα σχολείο χωρίς βία.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

1. Τι είναι ο σχολικός εκφοβισμός;

---

2. Ποιες μορφές έχει ο εκφοβισμός;

---

3. Ποιον ορίζουμε « θύτη » και ποιον « θύμα » ;

---

4. Σε ποιες ηλικίες συνήθως εμφανίζεται; Γιατί;

---

5. Ποια είναι τα συμπτώματα των θυμάτων και ποια των θυτών;

---

7. Ποια πρέπει, κατά τη γνώμη σας, να είναι η στάση της οικογένειας απέναντι σε τέτοια περιστατικά;

Ποια πρέπει να είναι η στάση του σχολείου απέναντι σε τέτοια περιστατικά;

8. Ποια νομίζετε ότι θα πρέπει να είναι η αντίδραση των συμμαθητών απέναντι στους θύτες και τα θύματα;

